

“ Mae cofrestriadau lloi ar draws Prydain Fawr wedi gostwng yn sylweddol yn hanner cyntaf 2024 yn ôl ffigyrau sydd newydd eu rhyddhau gan BCMS. Wrth i niferoedd y gwartheg mewn ystod oedran allweddol ostwng, gallai'r rhagolygon ar gyfer cynhyrchiant cig eidion dynhau, gan godi pryderon am sefydlogrwydd y farchnad yn y dyfodol. ”

Glesni Phillips - Swyddog Gweithredol Deallusrwydd, Dadansoddi a Mewnwelediad Busnes

Yn ystod chwe mis cyntaf 2024, gwelwyd gostyngiad o 4% yng nghyfanswm cofrestriadau genedigaethau lloi cyffredinol yng Nghymru o'i gymharu â'r un cyfnod flwyddyn yn ôl. Mae data diweddar gan Wasanaeth Symud Gwartheg Prydain (BCMS) yn dangos bod bron i 213,200 o loi wedi'u cofrestru yn hanner cyntaf 2024 (H1), gostyngiad o dros 10,000 o loi flwyddyn ar flwyddyn. Dyma'r nifer isaf o gofrestrïadau lloi a gofnodwyd yng Nghymru yn ystod H1 mewn sawl blwyddyn, yn dilyn uchafbwynt o bron i 230,000 pen yn 2021. Mae'r dirywiad hwn yn adlewyrchu tueddiadau ar draws Prydain Fawr (GB), gyda chyfanswm cofrestriadau lloi yn yr Alban i lawr 2% a'r rhai yn Lloegr yn profi gostyngiad o 4%.

Ar yr ochr **llaeth**, mae cofrestriadau lloi llaeth benywaidd yng Nghymru yn ystod H1 2024 **wedi gostwng 6%** o'i gymharu â'r un cyfnod yn y flwyddyn flaenorol, tra bod nifer y lloi llaeth gwrywaidd wedi gostwng 14%, gan arwain at ostyngiad cyffredinol o 8% (neu bron i 5,100 pen). Mae nifer y lloi llaeth gwrywaidd wedi bod yn gostwng ers peth amser, bellach yn cyfrif am ddim ond 7% o gyfanswm y cofrestriadau yn ystod H1, i lawr o 11% yn 2021. Wrth archwilio cyfran y lloi benywaidd yn erbyn lloi gwrywaidd, roedd lloi gwrywaidd yn cyfrif am 37% o'r cofrestriadau llaeth yn 2021, ond mae'r ffigur hwn wedi gostwng i ddim ond 28% yn 2024.

Gan droi at **gofrestriadau lloi cig eidion**, roedd y cyfanswmi lawr 3% (neu 4,600 pen) flwyddyn ar flwyddyn, i bron i 158,100 pen. Mae hyn hefyd 2% yn is na'r lefelau a gofnodwyd yn ystod H1 2022 a dyma'r ffigur isaf ers 2019. Gwelodd cofrestriadau lloi cig eidion

benywaidd a gwrywaidd ostyngiad o 3% flwyddyn ar flwyddyn, tra bod y dosbarthiad rhywedd yn parhau'n gymharol sefydlog. Roedd cofrestriadau cig eidion yn cynnwys 74% o gyfanswm cofrestriadau lloi yng Nghymru yn ystod H1, i fyny o 70% yn 2021. Gallai'r newid hwn yn y cydbwysedd rhwng llaeth a chig eidion o fewn buches Cymru newid cyflenwad cig eidion yn y dyfodol os bydd y duedd hon yn parhau.

Mae nifer y lloi a allai fod ar gael ar gyfer **cynhyrchu cig eidion** (gan gynnwys lloi llaeth gwrywaidd a lloi cig eidion o'r ddau ryw) wedi gostwng i'w lefel isaf ers sawl blwyddyn, sef 173,600 pen. Er y bydd rhai o'r lloi cig eidion benywaidd yn cael eu cadw fel anifeiliaid magu cyfnewid yn y fuches, mae'r ffigur hwn yn **4% yn is** (neu 7,400 pen) na'r nifer oedd ar gael yn ystod H1 2023, ac mae'n debygol y bydd yn arwain at oblygiadau sylweddol ar gyfer dyfodol cyflenwad cig eidion yng Nghymru.

Beth mae hyn yn ei olygu i'r diwydiant?

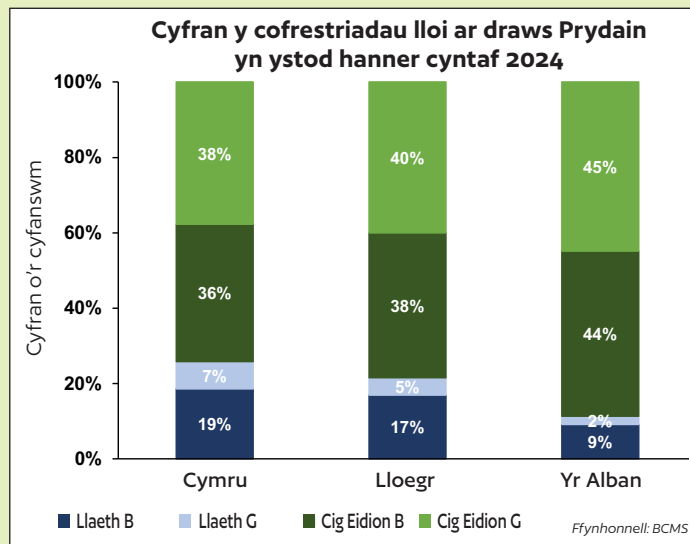
Mae'r dirywiad mewn cofrestriadau lloi yn ystod dechrau 2024 yn arwydd o gyflenwad gwartheg sy'n crebachu, a allai beryglu'r màs critigol sydd ei angen ar gyfer cynhyrchiant cig eidion cynaliadwy. Gall y gostyngiad hwn dynhau cyflenwadau cig eidion a herio sefydlogrwydd diwydiant cig eidion Cymru yn y dyfodol.

DARLUN EHANGACH AR DRAWS PRYDAIN

Gostyngodd cyfanswm cofrestriadau lloi ym Mhrydain yn ystod hanner cyntaf 2024 3% (bron 50,000 pen) flwyddyn ar flwyddyn, gan gyrraedd 1.48 miliwn pen. Cafodd y gostyngiad hwn ei sbarduno'n bennaf gan ostyngiad mewn cofrestriadau cig eidion, i lawr o bron i 20,300 o ben, tra bod cofrestriadau cig eidion benywaidd wedi gostwng 18,000 pen. Ar y cyfan, gostyngodd cofrestriadau lloi cig eidion 3%. Gostyngodd cofrestriadau lloi llaeth ar draws Prydain hefyd i 4%, gyda lloi llaeth benywaidd yn gostwng 2,000 pen a lloi llaeth gwrywaidd yn gostwng 9,600 pen. Yn debyg i'r duedd a welwyd yng Nghymru, roedd nifer y lloi a allai fod ar gael ar gyfer cynhyrchu cig eidion yn y dyfodol i lawr o 4%, gan nodi cyflenwad tynn posibl os yw'r cofrestriadau'n parhau'n isel yn ail hanner y flwyddyn.

Mae cyfansoddiad buchesi yn amrywio ar draws Prydain, gyda'r Alban yn magu gwartheg cig eidion yn bennaf, gan gyfrif am bron i 90% o gyfanswm y cofrestriadau, tra bod Cymru a Lloegr yn magu buchesi tebyg, gyda lloi cig eidion yn cynrychioli tua 75% o'r cyfanswm. Er gwaethaf y gwahaniaethau hyn, mae symudiadau gwartheg sylweddol rhwng y tair gwlad at ddibenion lladda a phesgi, gan ei gwneud yn bwysig ystyried buches wartheg gyffredinol Prydain. Yn ôl y data BCMS diweddaraf ar 1 Gorffennaf 2024, disgwyliar i'r cyflenwad gwartheg tymor byr ledled Prydain aros yn

gymharol sefydlog, gyda nifer y gwartheg 12-30 mis oed i lawr dim ond 0.3% flwyddyn ar flwyddyn. Fodd bynnag, wrth edrych ymlaen, mae nifer y gwartheg yn yr ystod oedran 0-12 mis yn sylweddol is, i lawr 4%, sy'n awgrymu y gellid cyfyngu ar gyflenwad cig eidion ar draws Prydain yn y dyfodol.

Crynodeb Misol y Farchnad

GWARTHEG

Prisiau – wythnos yn dod i ben 17 Awst

Y prisiau pwysau marw cyfartalog yng Nghymru a Lloegr ar gyfer bustych oedd **491.2c/kg**. Roedd hyn:

- + 3.8c ar yr wythnos flaenorol,
- 37.1c uwchlaw lefelau blwyddyn yn gynharach.

Roedd y prisiau pwysau marw ar gyfer categorïau gwartheg eraill fel a ganlyn -

- Heffrod: 486.0c / kg (+1.4c ar yr wythnos),
- Teirw ifanc: 484.3c / kg (+5.6c ar yr wythnos), a
- Buchod difa: 351.8c / kg (+1.0c ar yr wythnos).

Trwybwn – Gorffennaf 2024

- Cyfanswm y trwybwn gwartheg mewn lladd-dai yn y DU = 239,500 pen – cynnydd o 10% ar y flwyddyn.
- Cyfanswm y trwybwn gwartheg dethol = 182,200 pen - i fyny 10% ar y flwyddyn.
  - bustych +9%, heffrod +12%, a theirw ifanc +11%.
- Cyfartaledd pwysau carcassau gwartheg dethol = 346.1kg (+2.4kg ar y flwyddyn).
- Trwybwn gwartheg llawn-dwf = 52,000 pen - cynnydd o 10% ar y flwyddyn.

DEFAID

Prisiau – wythnos yn dod i ben 17 Awst

Cyfartaledd pris ŵyn pwysau marw ym Mhrydain oedd **664.8c/kg**. Roedd hyn:

- 2.5cc ar yr wythnos flaenorol,
- Fe wnaeth y niferoedd oedd yn dod ar y farchnad gyrraedd 38,100 pen. Roedd hyn:
- + 0.5% ar yr wythnos flaenorol, a
  - 10% o'i gymharu â lefelau blwyddyn yn gynharach.

Noder: Oherwydd newid ym methodoleg arolwg pwysau marw Prydain Fawr (o 25/11/2023) rydym yn argymhell bod yn ofalus wrth wneud cymariaethau hanesyddol.

Trwybwn - Gorffennaf 2024

- Cyfanswm y trwybwn defaid mewn lladd-dai yn y DU = 1.0 miliwn pen – i lawr 3% ar y flwyddyn.
- Trwybwn ŵyn = 891,700 pen – i lawr 3% ar y flwyddyn.
- Pwysau carcass ŵyn ar gyfartaledd = 17.6kg (-0.2kg ar y flwyddyn).
- Trwybwn mamogiaid a hyrddod difa = 118,700 pen – i lawr 6% ar y flwyddyn.

MOCH

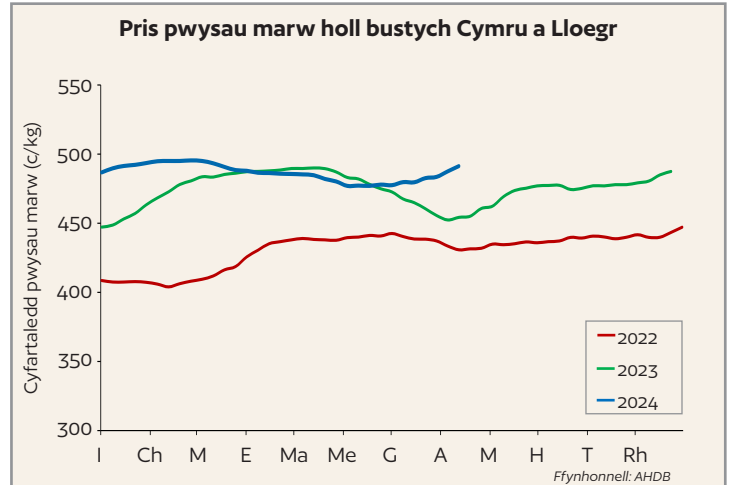
Prisiau – diwedd yr wythnos 10 Awst

Roedd Pris Mochyn Cyfan Manyleb yr UE (APP) ym Mhrydain Fawr yn sefyll ar **211.5c/kg**. Roedd hyn:

- + 1.3c ar yr wythnos flaenorol,
- 12.8c o'i gymharu â lefelau blwyddyn yn gynharach,
- 29.1c yn uwch na'r cyfartaledd 5 mlynedd (cyfartaledd 2018-22: 182.4c/kg).

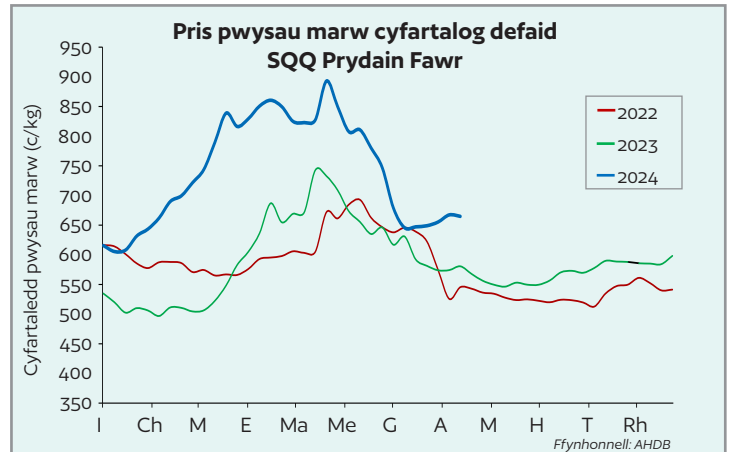
Trwybwn - Gorffennaf 2024

- Cyfanswm y trwybwn moch mewn lladd-dai yn y DU = 948,200 pen – cynnydd o 17% ar y flwyddyn.
- Trwybwn moch heb fagu = 930,900 pen – cynnydd o 17% ar y flwyddyn.
- Pwysau carcass moch heb fagu cyfartalog = 89.9kg (+1.8kg ar y flwyddyn)
- Trwybwn hwch a baedd = 17,400 pen – cynnydd o 6% ar y flwyddyn.

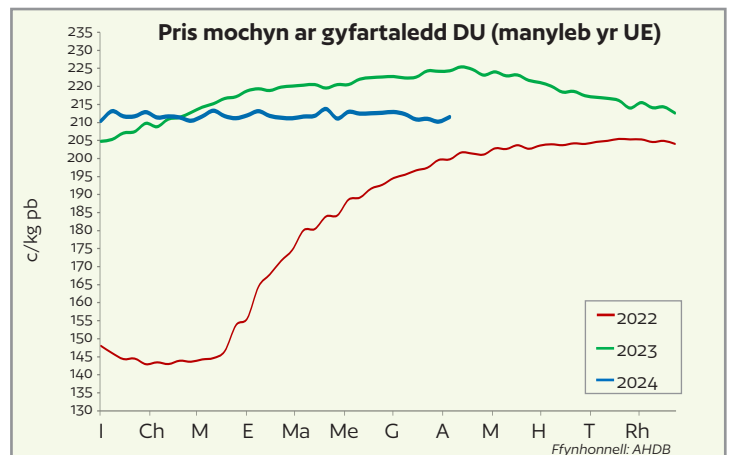
Cynhyrchiant Cig Eidion a Chig Llo y DU Gorffennaf '24

80,800 tunnell
+12% b-a-f

Cynhyrchiant cig defaid y DU Gorffennaf '24

18,900 tunnell
-12% b-a-f

Cynhyrchiant porc y DU Gorffennaf '24

86,300 tunnell
+19% b-a-f

